

COVID-19: PATENTS, VACUNES I DESIGUALTAT

CEDIDA

COMISSIÓ DE COOPERACIÓ

Amb la pandèmia de la covid-19 hem vist com aquest virus pot afectar qualsevol persona, però afecta tothom per igual? Evidentment que no. En la part de la prevenció, de l'accés a la sanitat o en la vacunació hi continua havent desigualtats entre els països en posició econòmica favorable i els països empobrits. I fins i tot dins de cada país, depenent de la situació econòmica de la seva ciutadania.

La covid-19 ha colpejat un món que ja patia unes desigualtats alarmants. I les ha empitjorats. Un exemple el podem veure en la vacunació, que considerem que és una qüestió essencial per poder protegir la població mundial.

En un mapa d'Our World in Data es mostra a data del 26 de juny el percentatge de població que ha rebut com a mínim una dosi de la vacuna. Podem veure-hi clarament grans diferències entre països: així com gairebé tot el continent africà i alguns països de l'Àsia

no arriben ni al 5% de la població vacunada, al nord els percentatges varien considerablement. El Canadà, per exemple, té el 67,5% de la població vacunada com a mínim amb una dosi, respecte a menys del 0,1% del Txad o la

ÉS IMPORTANT LA MANCA DE SOLIDARITAT QUE S'HA FET PALESA AMB L'ACAPARAMENT DE VACUNES PER PART D'ALGUNS PAÏSOS

República Democràtica del Congo. En aquest sentit, també és important la manca de solidaritat que s'ha fet palesa amb l'acaparament de vacunes per part d'alguns països, deixant el mercat mundial pràcticament mancat de provisions. Les Nacions Unides van denunciar al febrer que deu països havien acaparat el 75% de les vacunes contra la covid-19,¹ agreujant encara més les desigualtats.

Per poder fer arribar a tots els països la vacuna es va crear el juny del 2020 el mecanisme Covax que, segons l'OMS, té per finalitat "garantir l'assignació justa i equitativa de vacunes a tots els països".²

A la darrera cimera mundial de la salut que va tenir lloc el maig del 2021 els països del G-20 van confirmar l'impuls a aquesta iniciativa i també el compromís a dotar-la amb els fons necessaris per implementar-la. Actualment els fons són encara escassos i, per tant, els objectius fixats són ara per ara lluny de la realitat. Tot i així, hi ha qui veu esperançador que hi hagi hagut una coordinació internacional per fer arribar les vacunes als països més desfavorits. Però, és realment un acte de filantropia? O hi ha al darrere l'interès per continuar mantenint un sistema que perpetua la desigualtat i la dependència dels països del sud envers els del nord?

Sobre això Harris Gleckman, investigador a la Universitat de Massachusetts i que ha treballat uns quants anys per a les Na-

cions Unides, ha elaborat un informe per a l'ONG Friends of the Earth International on esmenta que aquest mecanisme és una eina més del capitalisme perquè per a les grans empreses i entitats com el Fòrum Econòmic Mundial i la Fundació Gates (que en són uns dels finançadors) el desafiament consisteix en la manera de fer arribar la vacuna contra les comunitats i persones dels països en desenvolupament sense regirar el mercat farmacèutic mundial.³ Les decisions es prenen per les “múltiples parts interessades” que formen aquest mecanisme, i això fa que es marginin els govern i “inserir els interessos empresarials en el procés de presa de decisions a escala mundial, cosa que introdueix opacitat a la rendició de comptes” (Gleckman, 2021).

Segons aquest informe, el mecanisme Covax “va ser dissenyat perquè funcioni com un banc comercial, usant capital aportat en gran mesura per governs per modelar la indústria mundial de fabricació de vacunes i el mercat de consum de vacunes al sud”.⁴

Per Gleckman, com per moltes persones més i entitats, l'única manera d'aconseguir una vacunació a escala mundial seria “que

tots els països amb capacitat de produir vacunes donessin suport directament als que no tenen aquesta capacitat, i això comença per alliberar patents i altres restriccions de propietat intel·lectual”.

Malauradament, en aquest sentit no hi ha un interès general per alliberar patents. Això ha quedat palès quan a Finlàndia un grup de destacats investigadors van crear una vacuna contra la covid-19 el maig del 2020, que necessitava finançament per a la tercera fase, la més costosa. La seva idea era oferir-la sense patent, cosa que hauria permès a països de tot el món inocular les seves poblacions sense desemborsar grans sumes de diners. Per a aquesta fase calien 50 milions d'euros. (Cal tenir present que els EUA van donar 2.500 milions d'euros de diners públics a Moderna.) El resultat va ser que en lloc de donar suport a la iniciativa, el govern finlandès es va posar de part de la gran indústria farmacèutica.

Una iniciativa ciutadana a escala europeu anomenada Noprofitonpandemic i organitzacions com Metges Sense Fronteres han estat fent campanya de recollida de signatures per demanar “suprimir les patents sobre

les vacunes, tractaments i medicaments de la covid-19 mentre duri la pandèmia i fins a aconseguir la immunitat mundial”, entenent que la salut és un dret universal. Més de cent països hi han donat suport, i es va aconseguir portar el tema a debat a la darrera cimera mundial de la salut que va tenir lloc al maig. Malauradament, no es va arribar a cap acord, sota la premissa que amb el mecanisme Covax ja es pot assegurar la vacunació mundial. Però com hem vist anteriorment, aquest mecanisme perpetua les condicions de dependència dels països del sud envers els del nord i manté la desigualtat. Cal, per tant, continuar lluitant per l'alliberament de patents per a la vacuna de covid-19 i per un món més equitatiu, també en condicions de pandèmia.

Des de la Comissió de Cooperació Internacional d'Alella volem posar el focus en aquest tema que ens sembla d'una importància capital, perquè creiem que és de justícia. Per això, les properes jornades de cooperació Mirades al Món, que programem per a l'última setmana del mes d'octubre, ens permetran reflexionar i debatre sobre la qüestió.

Us hi esperem! ●

1. www.france24.com

2. Organització Mundial de la Salut

3. Informe de Harris Gleckman: “COVAX: un órgano mundial de múltiples partes interesadas que puede acarrear riesgos sanitarios y políticos para los países en desarrollo y el multilateralismo”.

4. Friends of the Earth International

5. Metges Sense Fronteres